

Ajtony Gábor gyógyszerész, a Csíkkörzeti Szentháromság Alapítvány elnöke Csíkszeredából: Elragadtatással tapasztaltam a jó szervezést és azt a gondosságot, amivel az erdélyi vendégeket körülvették, ezt az odaadást... De nagy fájdalom ül a lelkemben az Orlay-utcai templom, a hitvallás körüli zűrzavar miatt - ez lehetlenség...

(Ajtony Gábor ekkor még csak dr. Csordás Eörs pénteki előadása alapján értesült a helyzetről.)

Kruzniczky Keller Rozália, az Arménia Örménymagyar Baráti Társaság tagja Kolozsvárról:

Odahaza ennyi esemény, ilyen hosszú napok után már holtfáradt volnék, itt viszont nem érzek fáradtságot.

Calinescu János, az Erzsébetvárosi Örmény Alapítvány elnöke:

Jól érzem magam, ilyenkor nagyon sokat látok, tapasztalok. Ha van időm, lehetőségem, egyébként is mindig jó szívvel jövök Budapestre.

Volt egy klubest...

A Fővárosi Örmény Klub szokásos, szeptember havi klubestjét talán kissé "beárnyékolja" a konferencián tapasztalt sok, magas minőségű esemény és élmény. De ne feledjük: volt klubest, még hozzá - mintegy "hangulati előkészítőként" - az erdélyi örménymagyar identitástudatnak szentelve...

Az est fénypontját a Kali Kinga által készített film bemutatója képezte. Ezt Gyergyószentmiklóson forgatták, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az EÖGYKE, a VI, IX. és XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok anyagi támogatásával. A másik Szamosújvárott készült 1999-ben, kolozsvári forgatócsoport munkájaként.

A Klub háziasszonya beszélgetést is folytatott Kali Kingával, aki elmondta, hogyan kezdett a téma iránt érdeklődni. Érdekes és különös módon, azok a kérdések, amelyeket évek óta durva tüskéként szegeznek a magyarrá vált, de örmény tudatukat, identitásukat őrző közösségeknek, a gyergyói magyarörményeket - mondhatni - egyszerűen hidegen hagyják.

Gyönyörű magyarsággal mondja az egyik, megszólaltatott:

- Mi örmények vagyunk s kész.

S ő, a háromszáz éve odatelepültek leszármazottja nem lát ebben problémát. Mondja ezt - ismételjük - szépen, magyarul. Igaz, ő még tudja örményül (ó-örményül) a Miatyánkot is, de nem hihető, hogy például az Olimpia eseményeiről képes volna elbeszélgetni örmény ősei nyelvén.

A véletlen hozta úgy, hogy a klubesten, szeptember 21-én bevezetőül elhangzott egy igen aktuális hozzászólás is. Aktualitását a klub kezdete előtt másfél órával (tegyük hozzá: az ekkor már régóta meghirdetett III. Egyházi Konferencia kezdete előtt nyolc nappal) éppen akkor délután az MI-es Rondó című műsorában elhangzottak nyújtották.

Kérdés tehát, hogy "véletlen"-e a véletlen. A hozzászólást közöljük:

Nemzetek, olimpiák és etnobizniszek

(Elhangzott a Fővárosi Örmény Klub szeptember 21-i találkozásán, délután 17.20-kor)

Folynak az olimpiai küzdelmek a nagyvilágban.

Nem egyszerűen arra gondolok, ami jelenleg Sydney-ben történik, bár magától értetődően adódik a párhuzam. Azoktól a jelenlévőktől, akik nem különösebben érdeklődnek a sport iránt, megértést kérek.

Hogy mégis a párhuzamnál maradjunk: gondoljuk meg, hogy az olimpiai játékok, amelyek most a Föld másik felén folynak - nem a sport világának ünnepét jelentik, hanem annál jóval többet. Az emberiség ünnepét jelentik, mert bármit is hallunk pénzről, doppingról és egyéb zavaró dolgokról, mégis szeretnénk azt hinni, hogy tart *a tiszta küzdelem*.

Szükségeink van erre a hitre.

Ezért mondhatjuk, hogy az olimpiai játékok valamiféle emberiségi ünnepet jelentenek. Ha pedig közben a "mienk" győz, dobogós helyezést ér el, persze, hogy ünnep. Mi, akik nem az úszómedencében, nem a vívópáston, nem a futópályán töltjük életünk jó részét, úgy érezzük mégis, hogy **mi magunk** úsztuk meg legjobban a távot, **mi** vittük be a győztes szűrést, mi szakítottuk át elsőként a célszalagot.

Vannak a mindennapi életben másféle ünnepek is, például az évfordulók, amelyek a számok mágiájára hasonlítanak: **száz** éve történt, **kétszázötven** éve történt, **háromszáz** éve telepedtek meg őseink Erdély földjén, ezer éve született a magyar államiság, kétezer éves a kereszténység...

Mindez majdnem a véletlen kérdése. Lehetne egy adott dátum két évvel későbbi, vagy egy évvel korábbi is... Az olimpiai küzdelmek azonban - hála Istennek - négyévenként, rendszeresen megismétlődnek. Nem kell az ünnepre és a küzdelemre kerek ötven, száz, vagy ezer évet várni.

Évfordulóktól függetlenül s egyáltalán nem ünnepi külsőségek között folyik azonban egy másik olimpia is: ez látszólag soha sem jár dobogóval, himnusszal és zászlófelvonással.

Küzdelemmel viszont igen.

Még hozzá - továbbra is a sportok hasonlatánál maradva - labdajáték folyik. A labdát nekünk már feldobták, amikor először büntetlenül elhangozhatott a kijelentés: **az az örmény, aki örményül tud**. Magyarországon hangzott el, nem az Ararát tövén...

Számtalanszor beszéltünk már arról, hogy ki micsoda, hogy mi erdélyi örmény gyökerűek vagyunk, hogy mi magyarörmények vagyunk. Hogy Isten adta s Alkotmány-adta jogom annak vallani magam, aki vagyok.

Ma, szeptember 21-én délután a Magyar Egyes műsorán ismételten elhangzott az egyetlen szájból, amelyre a látszat szerint Magyarországon örmény ügyekben odafigyelnek - vagy amely száj ma Magyarországon örmény ügyekben hangot kap:

- *Ha a határon kívüli magyaroktól megkívánható, hogy tudjanak magyarul, akkor a határon belüli nemzetiségektől is megkívánható, hogy ismerjék az anyanyelvüket.*

Valamint: - *El kell dönteni, hogy lengyelek, ruszinok, görögök, örmények, vagy magyarok vagyunk-e.*

Ismétlem: 2000 szeptember 21, 15.05-kor, a Rondó műsora.

Etnobiznisz van: csúnya nem-örmények kihasználják a helyzetet és örménynek adják ki magukat, pedig még nem is jártak az Ararát tövében.

Föl kell tételeznem ezek szerint, hogy önök itt mind, legalábbis, akik EÖGYKE-tagok, jól felfogott anyagi érdekükben vallják magukat örmény származásúnak.

Folyik az etno-olimpia. Nem Sydneyben, hanem Magyarországon.

Egy hét múlva kezdődik a III. egyházi konferencia, amelynek címe "*A 300 éves örmény szertartású római katolikus egyház és közösségei Magyarhonban régen és ma*". Egy hét múlva kezdődnek a *Magyarörmény Kulturális Napok*. Legyen ez a mi vívópástunk, a mi úszómedencénk, a mi futópályánk. A mi küzdelmünk, amelynek a végén dobogó nincs, de talán egy kicsike himnusz a saját lelkünkben felhangzik. (Miközben folyik a csúnya "örményezés". Személyes deklarációm: ötven százalékban örmény származású vagyok, a XIX. század során elmagyarosodott, örmény gyökereire büszke, hagyományait őrző erdélyiek

sarja. Családi nevem Dávid, amely név Szongott Kristófnál is jegyzékben szerepel, mint örmény családnév. Ha nem apám a vérségileg száz százalékos örmény, hanem anyám, akkor akár Jagellónak is hívhatnának, - s mégis, ugyanígy, ötven százalékban örmény volnék, érzésem és meggyőződésem szerint száz százalékban erdélyi gyökerű magyarörmény. Deklarálom: nem vagyok hajlandó "eldönteni", magyar vagyok-e, vagy örmény. **Nincs mit eldöntenem.** Azt sem fogom eldönteni, vajon az apám fia vagyok-e, vagy az unokám nagyapja, ugyanis **mindkettő** vagyok. Egyszerre. Az apámat már eltemettem, de ha csak az unokám nagyapja volnék, akkor árvaházi volnék.

Nem akarom önmagamot árvaházivá vallani.

Amúgy meg, jut eszembe: nem az-e a helyzet még mindig, hogy nekem, neked, nektek, a háromszáz év alatt magyarrá vált magyarörményeknek köszönhetően lehet örmény nemzetiség s jártathat szájat az, aki éppen az imént, tíz-húsz-hetven éve érkezett ide?

dcs

Keresztes Zoltán

Az erdélyi örmény KERESZTESEK családfája

III. rész.

A Keresztes-család történetéről annyit tudunk, hogy a név a beköltözéskor az ősi Kehes név volt. Szongott Kristóf Genealógiájában "Keleten is előforduló családnév"-ként sorolja fel, s az örmény Házarábéd török megfelelőjéből vezeti le. Ez pedig szerinte: Kheáheá, jelentése: procurator domus, praefectus. Ez utóbbi török szó hasonult át az örmény Kehessé, majd tovább magyarosodott Keresztessé. "A Kehes-család vezetékneve: Gergely" - írja Szongott. Amint a mellékelt leszármazási táblázat is mutatja, a család első, ismert ősenek neve szintén Gergely volt, "aki született körülbelül 1696-ben, valahol Erdélyben, a beköltözés után" - ahogyan ez a szamosújvári anyakönyvben áll.

A család névtörténetében érdekesség, hogy Szamosújvár 1700-ban kezdődő felépítése után, a legelső összeírásnál, valamint az 1728-as, első nagy tűzvész alkalmával készített listán már Keresztes névvel szerepel a család - egyesek azonban megtartották eredeti Kehes nevüket. A kezemben lévő születési bizonyítványon (Kehes Simon fia, Bogdán születési bizonyítványa 1766-ból) az Észrevétel rovatban ez szerepel: "Kehes alias Keresztes". Eránosz Veronika házasságlevelén 1798-ból, valamint Veronika és Bogdán házasságából született fiúk, Keresztes Antal keresztlevelén (Szamosújvár, 1814) szintén ugyanez áll.

Folytatás következik

Lászlóffy Aladár

2000. október 6.

"A múltat még Isten sem tudja megváltoztatni". Ezt már Arisztotelész is idézetként veszi át az előtte élt Agathontól. Emberi kísérletek ugyan történtek és történni fognak, míg a világ világ, annak a hervadt álligazságnak a nevében, amit a közbölcsesség már ki tudja hányadik török, habsburg, kuruc, labanc, forradalmi vagy ellenforradalmi rezsimváltás előtt fogalmazott viccé, szakállas jelszóvá: "Ezután minden másképp volt!..."

Hűvös reggel lehetett 1849 október 6-án. Azok számára, akiket a Gondviselés örökre főszereplőkké nevezett ki, bizonyára a lelki megpróbáltatás mellett a hideg is ott kísértett a